

- **שם המחקר :** תרומת משתני רקע, דחק ואינטליגנציה רגשית כמשתנה מתווך על הון פסיכולוגי ואמפטיה בקרב בוגרים עם שיתוק מוחין בהשוואה לבוגרים עם התפתחות תקינה
- **שנה :** 2025
- **סוג מחקר :** עבודת תזה
- **מס' קטלוגי :** 890-739-2024
- **שמות החוקרים:** רוני עמרני, בהנחיית פרופ' בתיא-חפציבה ליפשיץ
- **רשות המחקר:** אוניברסיטת בר אילן

מגבלות, מחקרי המשך והשלכות יישומיות

מחקר זה נערך בסיוע מענק מקרן שלם.

מגבלות המחקר

גודל המדגם. גודל המדגם היה קטן יחסית ואופן הדגימה היה של דגימת נוחות. זוהי שיטת דגימה לא הסתברותית שבה המדגם נבחר על פי זמינותו ונוחות הגישה אליו, ולא בצורה אקראית או מייצגת בהכרח את כלל האוכלוסייה. במחקר בחרנו משתתפים שניתן לגשת אליהם בקלות, כמו סטודנטים באוניברסיטה, חברים בעמותות וכדומה. לפיכך, הדגימה הלא אקראית מקשה עלינו להכליל את הממצאים מהמחקר הנוכחי לכלל האוכלוסייה. במחקרים עתידיים חשוב שהמדגם יהיה אקראי ומיצג.

העדר משתנים דמוגרפיים. העדר נתונים על סטטוס תעסוקתי, לימודי ומצב סוציו אקונומי.

שאלונים לדיווח עצמי. המחקר השתמש בשאלונים לדיווח עצמי ולפיכך תשובות הנבדקים היו יכולות להיות מושפעות מרציה חברתית כאמור.

העדר התייחסות למשתנים מתערבים. המחקר לא בדק משתנים נוספים שהיו יכולים להיות רלוונטיים כגון תמיכה חברתית. יתכן שקבוצת המחקר זכתה לתמיכה חברתית ומערכתית גבוהה יותר לעומת קבוצת ההשוואה ויתכן שתמיכה זו היוותה גורם מחזק ומחשל שהסביר את התמונה החיובית של קבוצה זו במשתני מחקרים רבים שנבדקו.

כיוויות הקשרים. המחקר בוצע במערך רוחב ולא בדק את הנבדקים לאורך זמן. לפיכך, לא ניתן להסיק על כיוויות הקשרים והסיבתיות הקיימת ביניהם. למרות שנמצא כי ישנו אפקט מתווך של אינטליגנציה רגשית בקשר שבין דחק ומדדים של הון פסיכולוגי, בהחלט יכול להיות כיוון אחר של קשרים מאחר שמדובר במדד סובייקטיבי ולא אובייקטיבי. למשל, יתכן שתקווה מעלה את מידת האינטליגנציה הרגשית וזו בתורה מורידה את מידת הדחק. לאור מגבלות המחקר יש לפרש בזהירות את ממצאי המחקר הנוכחי ויש צורך במחקרי המשך על מנת לבסס את ממצאי המחקר בטרם ניתן יהיה להמליץ המלצות ספציפיות בנוגע להתערבויות בתחום אינטליגנציה רגשית עבור בוגרים עם CP.

השפעת תקופת המחקר. מילוי השאלונים של המחקר הנוכחי החלו עם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" ויתכן שעובדה זו השפיעה על התוצאות. תחושת הדחק הייתה נמוכה יותר בקרב הבוגרים עם שיתוק מוחין מכיוון שהם לא היו לבד והחרדות היו חלק מהתחושה הכללית של כלל האוכלוסייה. מומלץ לחקור את הנושא גם בתקופה של רגיעה על מנת לבדוק האם תתקבלנה אותן התוצאות.

ההשלכות היישומיות של המחקר

הממצאים הנוכחיים אמנם ראשוניים שכן כאמור מעטים המחקרים שבדקו משתנים אלה בקבוצות של בוגרים עם CP ויחד עם זאת הם מעודדים ומעידים על כוחות ויכולות מרשימות. עם יצירת גוף ידע לגבי הגורמים המקדמים יכולות של אינטליגנציה רגשית והון פסיכולוגי אצל בוגרים עם CP יהיה ניתן לפתח התערבויות רגשיות מתאימות שיקדמו גורמים אלה לרווחת בוגרים אחרים עם CP שלא הצליחו להשיג משאבים פסיכולוגיים אלה. כמו כן יהיה אפשר לקדם סביבה בין-אישית תומכת במעגל הקרוב וסביבה חינוכית מיטיבה במעגלים רחוקים יותר שיתרמו להתפתחות המשאבים הללו.

המלצות למחקרי המשך

חיזוק התוקף הסטטיסטי והיכולת להכללה. על מנת להעמיק את הבנת הממצאים, מומלץ לבצע מחקר המשך עם מדגם גדול יותר, אשר יאפשר כוח סטטיסטי מספק לזיהוי גם של אפקטים קטנים. כמו כן, שימוש בשיטת דגימה אקראית יוכל להעלות את הסבירות להכללת הממצאים על פני כלל האוכלוסייה.

ביסוס סיבתיות באמצעות מחקר אורך. מאחר שהמחקר הנוכחי התבסס על מערך רוחבי, לא ניתן להסיק על כיווניות וסיבתיות בין המשתנים. לפיכך, יש צורך במחקר אורך שידגום את אותם משתנים במספר נקודות זמן, כדי לבדוק האם אינטליגנציה רגשית אכן מתווכת את הקשר בין דחק לרכיבי ההון הפסיכולוגי.

הכללת משתנים נוספים למודל המחקר. מומלץ להוסיף למחקר ההמשך משתנים מתערבים נוספים, כגון תמיכה חברתית ומערכתית, שייתכן והשפיעו על התוצאות. ייתכן שתמיכה זו שימשה גורם מחזק ומסביר לרמות הגבוהות של הון פסיכולוגי שנמצאו בקרב בוגרים עם שיתוק מוחין.

הפחתת הטיית דיווח עצמי. כדי לצמצם את השפעת הרציייה החברתית שעלולה לעוות דיווחים עצמיים, מומלץ שמחקר המשך ישלבו מדדים אובייקטיביים נוספים, כגון דיווחי פרוקסי מצד בני משפחה או אנשי מקצוע, וכן תצפיות ישירות על התנהגויות רגשיות וחברתיות.

שילוב מתודולוגיה איכותנית. לבסוף, מומלץ לשלב גם כלים איכותניים, כגון ראיונות עומק, שיאפשרו להבין בצורה עשירה יותר כיצד בוגרים עם CP תופסים את האינטליגנציה הרגשית שלהם, ואיך היא מסייעת להם בהתמודדות היומיומית ובבניית חוסן פסיכולוגי.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)